

Studij: Češki jezik i književnost

Nastavnik: dr. sc. Dubravka Sesar, red. prof.

Kolegij: Sintaksa češkoga jezika

Status kolegija: obvezatni

Oblik nastave: predavanja (4 sata tjedno)

ECTS bodovi: 5

Ciljevi kolegija: Usvajanje sintakse suvremenoga češkoga književnoga jezika. Usporedba češke sintakse s hrvatskom.

Sadržaj kolegija: Usporedba različitih teorijskih pristupa sintaktičkoj problematici i različitih tipova sintaktičkoga opisa (posebno strukturno-funkcionalnoga i semantičkoga). Tradicija obrade sintakse u češkom jezikoslovlju. Sintaksa suvremenoga češkoga književnog jezika obuhvaća: modalnost, aktualno ili kontekstualno rečenično članjenje, red riječi, sintagmatiku, sintaktičke odnose, rečenične članove, besubjektne rečenice, jednostavne i složene rečenice te sintaksu teksta.

Studentske obveze: Redovito pohađanje nastave, sudjelovanje u diskusijama; na kraju semestra usmeni ispit.

Raspored rada (po tjednima):

1. Uvod: definicija sintakse, obrada sintakse u češkoj jezikoslovnoj tradiciji i usporedba s drugim slavenskim jezicima, napose s hrvatskim; suvremeni teorijski pristupi sintaktičkoj problematici i tipovi sintaktičkoga opisa; usporedba klasičnoga strukturno-funkcionalnoga opisa sa semantičkim; razlike među suvremenim češkim sintaksama.
2. Definicija rečenice i definicija iskaza – gramatička i sadržajna razina problema. Sastavnice rečenice/iskaza kao gramatičko-značenjske jezične jedinice višega reda: leksička, gramatička, modalna i komunikacijsko-pragmatička sastavnica. Modalnost kao sintaktičko-semantička kategorija. Odnos modalnosti i emocionalnosti.
3. Modalnost: vrste modalnosti – mogući sadržaji iskaza s obzirom na odnos kazivača prema stvarnosti, objektivnost i subjektivnost modalizatora; modalnost u širem smislu (intencijska modalnost), modalnost vjerodostojnosti i voluntativna modalnost; osnovni modalni modeli, konstitutivna i fakultativna modalna sredstva. Povezanost modalnosti s drugim sintaktičkim sastavnicama.
4. Aktualno ili kontekstualno članjenje iskaza/rečenice, tema i rema, red riječi, semantički, intonacijski i gramatički faktori koji utječu na red riječi. Gramatički i semantički kriteriji u sintaktičkoj analizi. Sintagmatika: sintagma, članovi sintagme i gramatički odnosi među njima (sročnost, upravljanje i pridruživanje).
5. Sintaktički odnosi: subordinacija i koordinacija; predikacija, determinacija, apozicija; parenteza. Rečenični članovi (dijelovi): glavni i dodatni članovi – subjekt, predikat, objekt, atribut, predikatni proširak, priložne oznake; gramatički odnosi među rečeničnim članovima.
6. Odstupanja od gramatički pravilne rečenične strukture. Isključenost iz osnovne rečenične strukture: uzvici, oslovljavanja, parenteze. Gramatičko članjenje rečenice. Dvočlana rečenica, jednočlana (besubjektna) rečenica, tipovi jednočlanih rečenica. Jednostavna rečenica. Gramatički odnosi među članovima jednostavne rečenice. Jednostavni, prošireni i višestruki rečenični članovi.

7. Rečenični članovi: subjekt i predikat; zamjenički, opći i neodređeni subjekt; glagolski i imenski predikat. Vrste riječi u funkciji subjekta i predikata. Sročnost. Predikacija.
8. Objekt. Vrste objekata. Rekcija i determinacija (subordinacija). Atribut i apozicija. Tipovi atributa. Sročnost i nesročnost atributa, determinacija. Definiranje apozicije. Apozicija kao rečenični član i kao rečenični odnos. Razlika između koordinacije i apozicije.
9. Predikatni proširak (atribut) i njegova dvostruka sintagmatičnost, sročnost s predikatom i subjektom/objektom. Priložne oznake; vrste priložnih oznaka, njihove funkcije i njihovo pridruživanje predikatu.
10. Složene rečenice – nezavisne i zavisne. Parataksa i hypotaksa, koordinacija i subordinacija. Gramatički i semantički odnosi među rečenicama u složenoj strukturi. Zavisnosložene rečenice: Subjektivna rečenica. Predikatna rečenica. Analiza izabranih primjera.
11. Objektiva rečenica. Atributna rečenica. Predikatnoatributna rečenica. Priložne zavisne rečenice. Usporedbe s atributnim rečenicama. Analiza izabranih primjera.
12. Priložne zavisne rečenice (vremenske, mjesne, načinske, uzročne, posljedične, namjerne i dr.). Lažne zavisne rečenice. Polurečenične strukture. Analiza izabranih primjera.
13. Nezavisnosložene rečenice – sastavne, rastavne, gradacijske, suprotne, posljedične, uzročne eksplicacijske. Analiza izabranih primjera.
14. Višestruko složene rečenice. Sintaktička analiza teksta, diskusija o pojedinim pitanjima.
15. Sintaktička analiza teksta, diskusija, priprema za ispit.

Literatura:

obvezatna:

- Bauer, J. – Grepl, M. (1970): *Skladba spisovné češtiny*, Praha.
Průruční mluvnice češtiny (1996), Brno.
 Sesar, D. (2001): *Češši u 30 lekcija*, Zagreb.

izborna:

- Grepl, M. – Karlík, P. (1986): *Skladba spisovné češtiny*, Praha.
 Havránek, B. – Jedlička, A. (1982): *Česká mluvnice*, Praha.
Mluvnice češtiny 3 (1987): Academia, Praha 1987.
 Šmilauer, V. (1966). *Novočeská skladba*, Praha.